

Spomini.

III.

Zvezdice so že dremale,
mesec šel je za goro,
jaz še vedno sem čakala...
tebe pa le ne bilo.

Ko rudel je tam na jutru
solнца zlatega sijaj,
v bele sem blazine glavo
naslonila jaz tedaj...

Spanec mučen mi je iegel
na utrjene oči —
ker zaman sem koprnela
jaz po tebi sred noči.

IV.

Po daljnih krajih, krajih tujih
so misli moje begale,
povsod so ljubčeka iskale,
po njem so poizvedale.

Hitele so po ravnih cestah
in preko širnega morja —
skoz tihe so vasice plule,
čez skalnate vrhe gora...

Utrujene in preotožne
so povrnile se nazaj —
nad njimi plakala je duša,
oh plakala zakaj... zakaj?!

Kristina.

Nekaj o materinskih pravicah.

Spisala Danica.

Okler je bila ženska pod oblastjo možev, je bil on jedini pravni varuh svojih otrok. Najbolj izražena je bila ta oblast pri starih Rimljanih, kjer je bil gospodar, — pater familias tako rekoč vladar v svoji hiši z neomejenimi pravicami. On je smel odločevati čez ženo in otroke, on jih je smel kaznovati po svojem spoznanji, da, celo njihovo življenje je bilo v njegovi roki, kajti imel je pravico kaznovati uporne ude svoje obitelji celo sè smrtjo.

To barbarično stanje se je popboljšalo nekoliko v srednjem veku. kajti vzela se je očetu vsaj pravica čez življenje svoje rodbine. Vendar je pa ostala žena — mati še popolnoma izključena od vseh odgojevalnih in odločilnih pravic nad svojo deco.

Šele naše stoletje je pripoznalo tudi žensko sposobno za vzgojo svojih otrok, ter se ji je dovolilo večjih pravic, nego jih je imela do sedaj. Zato pa dandanes tudi ne govorimo več izključno o očetovi oblasti, marveč o oblasti starišev.

Vendar pa zakon še ne pripoznava ženski do cela istih pravic čez svojo deco, kakoršne ima mož. Dokler sta živa obadva, oče in mati, se vam sicer razlika še v toliko ne pokaže; zdaj velja istinito oblast starišev (torej obeh), in materina beseda je prav tako tehtna, kakor očetova. Kakor hitro pa umrje eden od starišev, takoj moramo spoznati, da pred zakonom ne velja mati za isto kakor oče.

Ako umrje otrokom mati, ostane oče jedini njihov varuh, brez ozira na to, je li za vzgojo svojih otrok sposoben ali ne. In kolikokrat ni! Vse drugače, ako umrje oče. Materi zakon ne pripoznava zmožnosti oskrbovati svojo deco sama, marveč jim postavlja varuha, jerober, ki ima od sedaj do polnoletnosti otrok vso oblast v rokah. Akoravno ostanejo otroci i nadalje pri materi, pod njenim nadzorstvom, vendar ona ne sme ukreniti ničesar brez posebnega dovoljenja jeroberovega.

Tu vidimo čisto nenaravno, vsaki civilizaciji v obraz bijoče dejstvo: lastna, krvna mati mora odstopiti svoje naravne pravice tujemu človeku, kojega postavlja sodišče po svoji volji.

V drugih kulturnih državah — vsaj v Nemčiji — so sicer uže odpravili ta ostanek barbarizma prejšnjih dob. Spoznali so, da je mati prav tako sposobna vzgajati svojo deco kakor oče. Spoznali so pa tudi, da je mati svojim otrokom bližja, nego katerikoli si bodi varuh. Sodišče postavlja otrokom jerober le tedaj, ako n. pr. mati to sama zahteva; ali ako je oskrbovanje premoženja jako zamotano in težavno, ali pa če se mati v drugič omoži, ter bi se zamogla vsled tega vdati preveč moževemu uplivu na škodo otrok. Vendar ima pa prvo besedo i sedaj še mati in varuh jej je le na strani kot svetovalec.

Tako drugje.

A pri nas se moramo še vedno boriti sè starimi, podedovanimi institucijami, ne glede na to, če zadostujejo še duhu časa, ali ne. Seveda, dokler velja ženska za inferijorno, odvisno bitje, niti ne moremo pričakovati nič boljšega. Toda mislim, da so pridobitve ženskega oslobojenja v zadnjih letih dosti dokazale, da je ženska duševno baš tako obdarjena, kakor možki. In v pričo teh pridobitev bi bil res skrajni čas, da pade i ta kitajski zid zastarelih predsodkov.

Saj se pa tudi nikakor ne da opravičiti sistem jeroberov. Ali se imamo morda nadejati, da se bode varuh, ki le po sili opravlja svoj posel, bolje potegoval za otroke, za njihove interese in pravice, nego lastna, rodna mati, koja veže krvna vez? Ne, to je naravnost brez smisla. Ravno nasprotno pa moremo prav često opazovati, da iščejo varuhi pri je robstvu le svoj lastni hasek, zlorablajoč podeljeno jim oblast.

A mati je brezpravna!

Ali se nam je morda bati, da bi mati v slučaju zopetne omožitve mogla tako do cela pozabiti svojih otrok iz prvega zakona, da bi to škodilo njihovim interesom? Mislim, da s te strani ne pride baš veliko zla.

Zakaj se pa nič ne bojimo za one otroke, kojih oče se v drugič oženi; zakaj pa oni ostanejo mirno pod njegovo oblastjo? Saj je vendar obče znano, da se očetje prav često in prav radi vdajajo vplivu druge žene in ne ravno v redkih slučajih prav na kvar otrokom prvega zakona. A v takem slučaju se zakon ne čuti poklicanega braniti osirotele otroke.

O zločestih mačehah pojejo uže stare pesmi, med tem ko zločestega očima skoraj da ne poznamo. Zakaj? Zato ker tvori prava mati živo vez mej otroci prvega zakona in njihovim drugim očetom. Ona vblaži nasprotstva, zastopajoča pravice svojih otrok. Mačeha pa nima tistega nežnega, materinskega čuta za otroke svojega moža. Njeni otroci in otroci prvega zakona tvorijo pri njej ostro nasprotje, in mož, dasi pravi oče, zapade le prečesto do cela vplivu svoje druge žene, nasprotujoč naposled lastnim otrokom. In to je prav vsakdanja prikazen.

A vendar odreka zakon materi pravico varuštva nad svojimi otroci, med tem ko jo podeluje očetu.

Ničev je tudi odgovor, da so ženskam preveč tuja pravna vprašanja, sploh vse, kar se tiče javnega življenja. Seveda morajo i ostati nevedne in neizkušene, ako jih postavimo pod kuratelo, pod večno varuštvo. Kje naj si pa dobe potrebne rutine, ako ne v življenju samem? Dajte ženski istih političnih pravič kakor možu in kmalu bo i njeno javno nastopanje v pravnih zadevah isto tako jasno in določeno, kakor možovo.

Dandanes, ko se ženska vendar že nekoliko slobodnejše giblje, ji smemo izročiti brez skrbi tudi varuštvo njenih otrok, ne da bi škodo trpel kateri koli del. Čudim se pa le, da so glasovi v tej zadevi tako redki. Ženske se potegujejo z vso vnemo za razne doktorate in diplome, a na to, kar jim je najbliže, pravic nad lastno krvjo so morda pozabile. Morda zato, ker se vrše v tišini, od sveta neopažene in pozabljene? To bi bilo pač neopravičljivo. Iskati si moramo tedaj blažjega vzroka. Nadebudno, krepko ženstvo, ki stremi k višinam človeštva, pač ne misli na udovstvo. Preveč čuti pulziranje lastnega življenja, da bi moglo misliti na smrt. In vendar je v naši državi okoli 2 milijona udov, kojim treba pomoči do njihovih pravic. Prav tako pa tudi mislim, da ta korak, dasi tih in na zunanje ne-

opažen, bi bolj pomogel k obcnemu napredku ženskega stališča sploh, nego najefektnjši skok na naj si bodi kateri koli oder modrosti.

Zato bi pa tudi priporočala prav toplo prvoboriteljicam ženskih pravic, potegovati se za materinsko pravo, po kojem bi imela mati, kakor oče, popolno oblast nad svojo deco, brez najetih varuhov po sili.

O p. Ako se ne motim, se bavi dunajski »Frauenverein« tudi s tem vprašanjem ter si ga je postavil na dnevni red.

Dva cveta...

Lej tam dva cveta
sredi gredic,
dva cveta snežnobela!

Mimo poleta
veselih lic
beli metulček — brez dela.

V cvetko se prvo vsedel je...
z nje se medu najedel je —
V čašico drugo je poletel...
pa je cvetici — srčce vzel — —!

Lej tam dva cveta —
prazna cveta...
beli metulček —
pa dalje poleta...

Bogomila.

Rusija.

Po Ivanu Hoiču, posnela Márica.

(Dalje.)

Rusija je središče maloruskega plemena. Malo-Rusi žive v velikem delu južne Rusije, v vzhodnej Galiciji in v Bukovini ter v severno-vzhodnej Ogorskeji. Maloruski jezik je rusko narečje ter ga tudi sami imenujejo ruski jezik. V šolah, uradnih in v vsem javnem življenji gospodari velikorusko narečje, koje je zajedno književni jezik vsega ruskega naroda.